

Innspillsmøte til ny Stortingsmelding Bærekraftige byer og sterke distrikter

Pellestova 29.09.15 kl 11.00 – 14.00

4 minutter om lokal verdiskaping, hinder, nasjonale interesser som skal ivaretas, lokal samfunnsutvikling, inkludering av arbeidsinnvandrere, næringsutvikling, ressursutnyttning

Budskap 1:

Innlandet er den mest betydningsfulle partneren for at nasjonen Norge skal få til et grønt skifte.

- 45% av avvirkning i landet
- Ambisiøse, utvikle gode ideer, Bioøkonomistrategi, felles Oppland og Hedmark
- Samordne virkemiddelbruk nasjonalt og regionalt
- Klynger og nettverk en suksessfaktor
- Forskningsløft , regional forskingsinnsats, VRI og RFF har stor betydning for distriktene.
- Raufoss og Kongsberg har fått en viktig nasjonal rolle i å stimulere til læring og kompetanseheving på tvers av bransjer.
- Avstander og infrastruktur en stor utfordring
- Det offentlige en rolle gjennom å skape nye markeder (våre egne bygg)

Det regionale nivået har en rolle i virkemiddelbruken og i pådriverrollen for felles løft.

Vi er i gang.

(80% av stokken, mangler mellomledd mellom IN og såkornfond, bare brukt 20 mill av de 500 mill som er satt av fordi det kreves privat kapital, og avkastningskravet er 7% i Investinor)

Skogoffensiven:

Det offentlige og private aktører i skogbruket har gått sammen om felles satsing på skognæringa i Innlandet. Alle aktører stiller seg bak felles behov for å sikre en vital skognæring som skal bidra til det grønne skiftet nasjonalt.

Skogbruket er en ledende verdiskaper i Innlandet (Hedmark og Oppland). Et aktivt og lønnsomt skogbruk og konkurransedyktig skogindustri er derfor av stor betydning. Innlandet har i dag:

- 28 % av landets skogressurser, men nesten halvparten av avvirkningen
- 26 % av landets samlede verdiskaping innen trelast- og trevareindustri
- 7 500 arbeidsplasser innen skogbruket med ringvirkninger

Ressursutnyttelsen og verdiskapingen i Innlandet kan økes betydelig ut over dette. Derfor har offentlige og private aktører i Hedmark og Oppland på eget initiativ forent krefter i en rekke prosesser og tiltak rettet mot hele verdikjeden de siste årene. Målet er å styrke skognæringens konkurransekraft både nasjonalt og internasjonalt, og vår ambisjon er at Innlandet skal spille en hovedrolle i det grønne skiftet. Mye av dette klarer aktørene i skognæringa selv, men det trengs likevel drahjelp og støtte fra nasjonalt nivå for å løse noen hovedutfordringer.

Innlandet har som mål å øke produksjonen og verdiskapingen av skogråstoffet gjennom systematisk og kunnskapsbasert arbeid for å skape bærekraftig teknologi og produkter for fremtiden. Vi har ressursene, kompetansen og et sterkt industrielt miljø som basis for videre utvikling. Innlandets innsats vil være avgjørende for at skognæringen i Norge skal nå målet om en firedoblet omsetning jf. SKOG22.

Skal vi utnytte potensialet har næringslivet behov for at myndighetene synliggjør ambisjoner og gir langsiktige og forutsigbare rammevilkår.

Det er bl.a. behov for støtte til piloter og risikoavlastning ved utvikling og kommersialisering av nye produkter, men også til videreutvikling av eksisterende industri. Det offentlige har også en viktig rolle som bidragsyter og aktiv aktør i å utvikle nye markeder gjennom økt satsing på næringsbasert innovasjon og FoU. Dette gjelder særlig innenfor det tre-/biokjemiske området og i utviklingen av tre som byggemateriale både i seg selv og i kombinasjon med andre materialer (kompositter/lettmessing). Økt satsing på og rekruttering til arkitekt og designutdannelse og fokus på bruk av tre som materiale i byggerier er en nødvendig del av dette. Det er også avgjørende å videreføre satsingen på rekruttering og kompetanse på alle nivå i verdikjeden inklusive fagarbeidere.

Budskap 2:

Nok mat, rein mat, stedegne ressurser, det er fjellområdene

- Store arealer til matproduksjon i vår region
- Lesja 40% av alle sysselsatte
- (De 77 kommunene i fjellregionene står for rundt 20–30 prosent av landbruket i Norge regnet etter jord- og skogbruksareal, antall aktive bruk og antall husdyr i grovfôrbaserte næringer)
- (26 prosent av norske melkebruk)
- 22 prosent av melkekyrne
- (28 prosent av sauebruk)
- 30 prosent av vinterfôra sauer
- Utmarksbeite, støling/setring viktige stedegne ressurser
- Sjølforsyning, matlager
- Verdiskapingsprosjektet for fjellområda fokuserer mye på mat, reiseliv og hytteturisten som ressurs.
-
- Kulturlandskapet (attraktivitet)
- Viktig for reiselivet
- Arbeidskraft også for reiselivet
- Mat et viktig image, som laks er på vestlandet
- Rein mat, mindre bruk av antibiotika = grønt skifte
- (Næring, grønt skifte, kulturlandskap, kultur og tradisjoner, særegenhet, myter, historier, ritualer (IN))
- Landbruk bør over på det regionale folkevalgte nivået for å ses i sammenheng med øvrig næringsutvikling

Landbruket i fjellregionen:

Med målsettingen om høy grad av nasjonal selvforsyning av mat spiller landbruket i fjellregionen en viktig rolle med en stor andel av norsk matproduksjon.

De 77 kommunene i fjellregionene står for rundt 20–30 prosent av landbruket i Norge regnet etter jord- og skogbruksareal, antall aktive bruk og antall husdyr i grovfôrbaserte næringer. I disse områdene har man også de beste forutsetningene som å kunne utnytte de store ressursene som ligger i utmarksbeite. Beitende husdyr er vår beste mulighet for å omgjøre disse utmarksressursene til mat.

Landbruket i fjellregionen er i stor grad knyttet til grovfôrressursene:

- 26 prosent av norske melkebruk
- 22 prosent av melkekyrne

- 28 prosent av sauebruk
- 30 prosent av vinterfôra sauer

Fjellregionen har, tross et vesentlig innslag av industrikommuner, i gjennomsnitt om lag 15 prosent av sysselsettingen knyttet til jordbruket. Dette er langt høyere enn for landet totalt.

Verdiskapingsprosjektet for fjellområda fokuserer mye på mat, reiseliv og hytteturisten som ressurs.

Illustrasjon Lesja - Ei bygd avhengig av landbruk i et land avhengig av trygg og sikker matforsyning.

Landbruket er hovednæringa med nesten 40 % av alle yrkesaktive sysselsatt innen jord- og skogbruk.

Verdiskapingen i primærnæringene og i landbruksbasert industri utgjør 26 % av kommunens samlede verdiskaping. Tar man bort industri og ringvirkninger er andelen fremdeles på 23 %.

Budskap 3:

Hvordan ta internasjonale markedsandeler?

- Turisten vil være i det berørte landskapet.
  - Der det er tilgjengeliggjort.
  - Satse på nasjonalparker, ski og snø, kultur og arrangementer.
  - Infrastruktur trenger tilretteleggingsmidler
  - Skiltprosjekt viktig, regionale virkermidler
  - Sherpaer fra Nepal, Kongevegen og Besseggen
  -
  - Effektuere velkommen inn, mange hinder
  - Koble kompetanse plan og næring i en tidlig fase.
  - Forpliktende samarbeid mellom etater nasjonalt og lokalt/regionalt.
  - Besøksstrategi og forvaltningsplaner må vise velkommen inn
  - Knutshø, merking, sikkerhet og ørn
  - Ta vare på biologisk mangfold gjennom tilrettelegging.
  - Ta vare på bosettingsmønsteret i Norge, ressursutnyttelse og næringsmuligheter.
  -
  - Nettverk, læringsarenaer, digitaliseringskurs, organisering
  - Bedrifter i fokus, næringsprogram IN (midler fra Ofk)
  - Omstillingsprosjekt for reiselivet, ski og snø, positivt
  - Kompetanseheving og fou krever tid og flere ressurser
  - Virkemidler til det regionale nivået og IN
  -
  - Økt trafikk må komme med fly
  - Avstand fra de lander til de er på destinasjonen avgjør om gjesten vil velge oss
  - Charterflyplass må bli mer enn et samferdselsspørsmål, et viktig næringssspørsmål
- «Norway, Home of skiing»
- - Tilpasse oss utvikling mht. hytter og fjernjobbing.
  - Breiband, midlene er redusert
  - Viktig satsing i Valdres og byregionprogrammet i Lillehammerregionen

Reiseliv

Ta internasjonale markedsandeler

Nasjonalparker/bruk-vern;

Besøksplan – velkommen inn; krever samarbeid mellom flere parter for å realiseres.

41 av 77/53% kommuner har nasjonalparker. Nasjonalparkene dekker 10% av arealet i fjellområda

Skilting

Skilting langs veien viktig for verdiskapingen – for stor forskjell fra region til region

Tilrettelegging i naturen/styring av ferdsel gjennom informasjon, skilting og

universell utforming

Fellesgodefinansiering

Viktig at det arbeides med en langsiktig og forutsigbar løsning.

Kompetanse/arbeidskraft

Legge til rette for arbeidsinnvandring

Fremme modernisering gjennom like stor fokus på adaptasjon av nye digitale løsninger i tjenestesektoren, som tradisjonell innovasjon i vareproduserende sektor,

og ta i bruk digitale løsninger i kompetanseheving for SMB i fjellområda.

Tilpasse oss utvikling mht. delingsøkonomi og fjernjobbing.

Knutshø: 1500 moh

Problem: merking, sikkerhet, ørnepar, parkering turistveg.

Budskap 4:

Innvandrerne har kompetanse vi trenger.

- Global kompetansematch, Gjøvikregionen
- INNsenter
- International Network of Norway
- Vertskaps- og velkomstsenter for internasjonal kompetansearbeidskraft
- Et innflytterkontor
- Integrering, ikke isolering
- 8 byer
- Serve andre kommuner.
- Attraktive
- Legge forhold til rette
- Innvandreren skal være operativ fra første dag
- Konkurransen om arbeidskraft, de kloke hodene.
-
- Pilot integrering av flyktninger søkes om i Oppland
- Strategisk og tverrfaglig samarbeid på kommunalt- og fylkesnivå
- HIL og senter for innovasjon i offentlig og privat tjenesteyting kobles på for å innovere prosessene
- En viktig del av regional planstrategi

Fjellnettverket:

Klynger og nettverk

Fjellandbruk

Reiseliv og fellesgoder

Nasjonalparker, vern og bruk

Bosettingsmønstre og attraktivitet